

V delu, ki mu je nedvomno podlaga kar najboljše poznavanje obravnava-nega predmeta, pa avtorica z izredno natančnostjo orisuje tehniko okraševanja, pokrivanja glave in spletanja las in nas sproti seznanja z ustrežno funkcijo posameznih načinov pokrivanja glave, ki naj bi navzven razločevali poročene od neporočenih itn. Razpravo, ki odslikuje vrsto domišljenih ugotovitev, pa tudi nekaj takih ob katerih mislimo drugače, spremljajo v Zborniku za narodni život i običaje južnih Slavena ustrezne ilustracije, ki so v reprezentalni mapi, po zaslugi slikarke Grete Turkovičeve na zavidljivi ravni.

Marija MAKAROVIČ

HENRY GLASSIE, ALL SILVER AND NO BRASS, Indiana University Press, Bloomington 1975, 92 str. + 11 fotografija i 16 crteža.

HENRY GLASSIE, FOLK HOUSING IN MIDDLE VIRGINIA, University of Tennessee Press, Knoxville 1975, 302 str. + fotografije i crteži.

Znanstveni rad Henryja Glassiea, američkog folklorista, veoma je cijenjen među folkloristima u SAD i Kanadi. Donedavna on je bio uglavnom poznat zbog svojih predavanja na sveučilištu države Indiane, a 1975. godine objavio je dvije monografije: **Narodno građevinstvo u srednjoj Virginiji i Samo srebro bez mjedi.** Te knjige ukazuju na humanistički osjećaj profesora Glassiea, ali se obje osnivaju na točnom terenskom istraživanju.

U prvoj knjizi, **Narodno građevinstvo u srednjoj Virginiji**, Glassie je napravio strukturalističku analizu narodne arhitekture. Njegove su metode u ovom radu strogo ograničene. Ispitujući sve kuće u jednom dijelu srednje Virginije na pedesetak kvadratnih kilometara, Glassie je snimao i zabilježio tlocrt i položaj svake stambene zgrade. Tom građom on pokušava ra-

zumjeti pravila (koja on naziva »gramatikom«) tog građevinskog stila. Očito pod utjecajem lingvista Noama Chomskog, Glassie počinje svoju raspravu bitnim jezgrama oblika, tj. koncepcijom pravokutnika, pa pokušava otkriti »gramatiku transformacije«, sustavna pravila po kojima su te jezgre sastavljene, tako da se konačno dobije »gramatična« narodna kuća.

Zatim Glassie analizira znatne promjene stila tih kuća od 17. do 19. stoljeća, pa nastoji spojiti te promjene s poviješću i društvenim razvojem.

Druga knjiga je rekonstrukcija nekadašnjih zimskih ophoda u jednom zaseoku sjeverne Irske, na osnovi sjećanja nekoliko starijih seljaka koji su sudjelovali u tim ophodima prije četrdeset godina. Knjiga je bogato ukrašena Glassieovim crtežima.

Glassie se zanima za materijalnu ali i za duhovnu kulturu, pa stoga ne zanemaruje ni oblike maski ni tekstove ophodničkih pjesama. Njegova se dvostruka humanističko-znanstvena sklonost pokazuje u načinu predstavljanja građe. Umjesto da objavi samo ono što je snimao pomoću magnetofona, Glassie je nastojao umjetnički opisati i kontekst u kojem su se on i kazivači nalazili, tj. u kakvoj su sobi bili, u koje doba dana, kako je kazivač za njih pripremio čaj, itd. Takvo predstavljanje građe možda svojom subjektivnošću smeta nekog znanstvenika, ali Glassie misli da je svaka tiskana riječ već određeno subjektivno izobličenje događaja, koje nikako nije moguće sasvim objektivno zahvatiti. On tvrdi da je njegov »umjetnički opis« u stvari točniji nego puko »znanstveno« predstavljanje građe, bez pokušaja da se opiše ambijent događaja.

Poslije građe slijede poglavlja autrova teksta, od kojih je svako obrađeno na temelju drukčijeg teorijskog pristupa. Glassie pokazuje jakost i slabost romantičkog tumačenja, nastojeći ga ipak razumjeti u intelektualnoj atmosferi 19. stoljeća. Na sličan način on postupa i s drugim teorijama, naima sa strukturalizmom, funkcionalizmom, s teorijom rasprostranjenosti i analizom izvedbe (tzv. »performance analysis«).

Iako neki znanstvenici ubrajaju Glassiea među strukturaliste, mi ga ne možemo uvrstiti među pripadnike jed-

ne ili druge škole jer on tvrdi da svaki pristup ima svoju vrijednost. Glasie misli da jedna teorija ne mora isključivati drugu, nego da svaka ispituje i razmatra različite značajke istog fenomena. Strukturalizam npr. analizira unutrašnji sadržaj tog »maskaradnog« običaja te otkriva bitan duševni sastav tog očitovanja, a funkcionalizam izlaže sasvim drukčije stajalište, tj. ispituje kakvi su odnosi tog običaja s drugim kulturnim ustanovama i koje su posljedice tih odnosa. Nema razloga da se isti folklorist ne služi i jednim i drugim pristupom. Tako se Glasie uglavnom pozitivno odnosi prema svakoj teoriji.

Obje su knjige vrlo vrijedne i zanimljive za folkloriste, povjesničare i znanstvenike s područja ostalih društvenih znanosti.

Richard MARCH

INTERETHNIK UND SOZIALER WANDEL IN EINEM MEHRSPRACHIGEN DORF DES RUMÄNISCHEN BANAT, von ANNEMIE SCHENK und INGEBORG WEBER KELLERMANN, unter Mitarbeit von Michael Motzer und Walter Stolle, Marburger Studien zur vergleichenden Ethnosoziologie, Bd. 3, Marburg 1973, 235 str.

Ispitivanje manjinskih grupa omiljela je tema Ingeborg Weber Kellermann. Rezultati takvih dugoročnih ispitivanja dovode je neprestano do drugačijih stavova od Jungbauerovih postavki o »jezičnim otocima«, izolatima i dominantnoj naciji, koji su se u etnologiji pojavili oko 1930. g.

Uz pomoć dobro organizirane radne ekipe Kellermannova je monografski obradila lokalitet Becicherkul-Mic (Mali Bečkerek u rumunjskom dijelu Banata), zaista pogodan lokalitet u kojima žive pripadnici triju narodnosti: rumunjske, njemačke i srpske. Zanimljivo je da se odnos među nacijama neprestano mijenjao: čas su prevlada-

vali Nijemci, čas Rumunji. Istraživanja su imala razuman okvir: ograničila su se na ispitivanje tema koje čine okosnicu svakidašnjeg života. To su rad, slobodno vrijeme, obitelj, odgoj i školovanje. Pri ispitivanju su pomogli i rumunjski stručnjaci, no pretežu podaci njemačkih kazivača i informatora. Ispitano je stotinjak ljudi, a odabrani su prema spolu, dobi, pripadnosti socijalnoj grupi i pozivu. Te studije pružaju u cjelini dinamičnu sliku sela, sliku koja je realna i jedina u mogućnosti iskazati kako žive razne narodnosti u jednom jedinom selu. (Ovo trojstvo, naravno, nije senzacionalno. Znamo da se stjecanjem povijesnih okolnosti u našem selu Lipovljani okupilo i udomilo čak 15 narodnosti.)

Jedan od zaključaka radateljice čini mi se naročito važnim i vrijednim da se istakne: utvrdila je da se grupe izdvajaju u mnogo većoj mjeri prema socijalno-ekonomskom položaju negoli po etničkom obilježju. Takav zaključak je dovoljno revolucionaran da demistificira čitavu skalu starijih stavova istraživača prema »čudesnim« jezičnim izolatima koji su se divno očuvali u stranoj sredini. (Ovo »stranoj« ujedno se prevodilo i kao »neprijateljskoj«.)

Suvremenom životu najlakše se približiti uz prethodno poznavanje povijesnog stanja u kojem se taj život odvijao. Treba napomenuti da je u Malom Bečkereku život seljaka suvremen: tu se uz tradicionalnog malog posjednika odjednom našao i zadružni seljak, kolektivac, čiji sinovi i rođaci rade kao industrijski radnici ili obrtnici a i dalje žive u selu. Upravo zbog toga prilozi su svrstani ovim redom: Nakon predgovora I. W. Kellermann i teoretskog pristupa metodi istraživanja koju je uz pomoć obilne sociološke literature izradila A. Schenk, ista autorica daje pregled povijesnih stanja kroz koja je prolazio zadani lokalitet. Popis stanovnika iz 1717, kad već započinje mirnija faza života ovog mjesta, broji samo 36 kuća nastanjenih srpskim stanovništvom. Tek je, dakle, tokom 18. stoljeća ovo mjesto postalo međuetničkim, a drugi svjetski rat izbalansirao je sliku stanovništva na 1300 Rumunja, 624 Nijemca i 250 Srba. Gotovo je nepotrebno istaći da su pripadnici ovih narodnih grupa razlikuju i po religijskoj pripadnosti, što će se